

سال یازدهم / تابستان ۱۴۰۱

رابطه سبک‌های دل‌بستگی با اعتیاد به سایت‌های شبکه‌های اجتماعی آنلاین با نقش واسطه‌ای حمایت اجتماعی آنلاین

• ناصر یوسفی^۱، شریفه غلامی^۲

DOR: 20.1001.1.38552322.1401.11.43.11.7

چکیده

تحقیقات گذشته نشان می‌دهد که سبک‌های دل‌بستگی تأثیر زیادی بر استفاده اعتیادآور از سایت‌های شبکه‌های اجتماعی آنلاین دارد. هدف پژوهش حاضر، بررسی رابطه سبک‌های دل‌بستگی بزرگسالان با اعتیاد به سایت‌های شبکه‌های اجتماعی آنلاین با نقش واسطه‌ای حمایت اجتماعی آنلاین است. جامعه آماری این پژوهش، کاربران فضای مجازی ساکن استان کردستان بودند که در اسفندماه سال ۱۴۰۰ از حداقل یکی از شبکه‌های اجتماعی آنلاین (اینستاگرام، تلگرام، واتس‌آپ، توئیتر، یوتیوب، فیسبوک، اسنپ‌چت، ایمیل و سایت‌ها یا برنامه‌های دوست‌یابی مانند تیندر) استفاده می‌کردند. نمونه شامل ۳۸۴ نفر (بر اساس فرمول کوهن؛ برای جامعه محدود و حجم نامعین) از کاربران فضای مجازی بود که به روش غیر احتمالی انتخاب شده بودند و به پرسشنامه سبک‌های دل‌بستگی بزرگسالان (Collins & Read (1990)، مقیاس اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مبتنی بر موبایل خواجه‌احمدی و همکاران (۱۳۹۵)، و مقیاس حمایت اجتماعی آنلاین (Nick, et al (2018) پاسخ دادند. برای تحلیل داده‌ها از روش‌های آماری توصیفی و استنباطی (میانگین، انحراف معیار، رگرسیون هم‌زمان و ضریب همبستگی پیرسون) در نرم‌افزار spss23 استفاده شد. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که بین سبک‌های دل‌بستگی اضطرابی/دوسوگرا و اجتنابی با اعتیاد به سایت‌های شبکه‌های اجتماعی آنلاین رابطه مثبت معنادار وجود دارد. اما رابطه سبک دل‌بستگی ایمن با اعتیاد به سایت‌های شبکه‌های اجتماعی آنلاین معنادار نیست. همچنین، بین سبک دل‌بستگی اضطرابی/دوسوگرا با حمایت اجتماعی آنلاین رابطه مثبت معنادار وجود دارد، اما بین سبک‌های دل‌بستگی اجتنابی و ایمن با حمایت اجتماعی آنلاین رابطه معنادار وجود ندارد و نیز بین حمایت اجتماعی آنلاین با اعتیاد به سایت‌های شبکه‌های اجتماعی آنلاین رابطه مثبت معنادار وجود دارد. تحلیل داده‌ها از طریق شاخص VAF نشان می‌دهد که حمایت اجتماعی آنلاین به عنوان متغیر میانجی، اثر جزئی در رابطه بین سبک‌های دل‌بستگی بزرگسالان و اعتیاد به سایت‌های شبکه‌های اجتماعی آنلاین دارد.

کلیدواژه: سبک‌های دل‌بستگی، اعتیاد، شبکه‌های اجتماعی، دل‌بستگی، حمایت اجتماعی، آنلاین

۱ دانشیار گروه مشاوره، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران.
Naseryoosefi@yahoo.com

۲ کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران.
gholami_sharifeh@yahoo.com

مقدمه

در سال‌های اخیر، شاهد افزایش قابل توجه استفاده افراد از سایت‌های شبکه‌های اجتماعی آنلاین بوده‌ایم. (Kuss & Griffiths, 2017., Aboujaoude & Starcevic, 2015). استفاده از رسانه‌های اجتماعی، پدیده روزافزون قرن بیست و یکم است. در ایالات متحده حدود هفت نفر از هر ۱۰ نفر از رسانه‌های اجتماعی برای ارتباط با دیگران، دریافت محتوای خبری، اشتراک‌گذاری اطلاعات و سرگرمی خود استفاده می‌کنند (Pew Research Center, 2018). طبق تحقیقات اخیر، افراد جوان به طور فزاینده‌تری از سایت‌های شبکه‌های اجتماعی آنلاین به دلایل مختلفی از جمله سرگرمی، شکل‌گیری هویت، ارتقای اجتماعی (افزایش موقعیت اجتماعی آنلاین از طریق تعاملات آنلاین) و حفظ ارتباطات بین فردی استفاده می‌کنند (Ifinedo, 2016). چنین استفاده‌هایی می‌تواند نوظهوری را برای جبران کاهش تعامل اجتماعی چهره به چهره و پیامدهای اجتماعی، اقتصادی و بهداشتی ناشی از آن داشته باشد (Antoci, Sabatini, & Sodini, 2015). رسانه‌های اجتماعی می‌توانند بستری را برای افراد فراهم کنند که بر موانع فاصله و زمان غلبه کنند تا با دیگران ارتباط برقرار کرده و مجدداً ارتباط برقرار کنند و به این وسیله، شبکه‌ها و تعاملات آنلاین خود را گسترش داده و تقویت کنند باشد (Hall, Kearney, & Xing, 2018., Antoci, Sabatini, & Sodini, 2015., Subrahmanyam, Reich, Waechter, & Espinoza, 2008). رسانه‌های اجتماعی آنلاین فرصت شکل‌گیری و یا حفظ سرمایه اجتماعی آنلاین را افزایش می‌دهند (Ellison, Steinfield, & Lampe, 2007., Ellison, Steinfield, & Lampe, 2008). (Ellison, Steinfield, & Lampe, 2007). Valenzuela, Park, & Kee, 2009. در یافتند که جدا از شکل‌های پیوند (در یک گروه) و پل زدن (در بین گروه‌ها) سرمایه اجتماعی، ابزارهای شبکه آنلاین افراد را قادر می‌سازد تا پس از قطع ارتباط فیزیکی با یک شبکه اجتماعی، در ارتباط باقی بمانند و در نتیجه از نوعی سرمایه اجتماعی به نام سرمایه اجتماعی حفظ شده بهره ببرند. در کنار تأثیرات مثبتی که استفاده از سایت‌های شبکه اجتماعی آنلاین از نظر توسعه و حفظ روابط موجود (Chen, 2019) و دسترسی آسان به اطلاعات مختلف (D'Arienzo, Boursier, & Griffiths, 2019) دارند، نگرانی‌هایی در مورد پیامدهای منفی مرتبط با استفاده بیش‌ازحد از این سایت‌های شبکه‌های اجتماعی و اعتیاد به آنها مطرح شده است. اعتیاد به سایت‌های شبکه‌های اجتماعی به نگرانی بیش‌ازحد در مورد

رسانه‌های اجتماعی اشاره دارد که به وسیله انگیزه‌های غیرقابل کنترل برای ورود به شبکه‌های اجتماعی یا استفاده از آنها و صرف زمان و تلاش زیادی در این سایت‌های شبکه‌های اجتماعی به وجود می‌آید که به سایر حوزه‌های مهم زندگی آسیب می‌زند (Andreassen, Torsheim, & Pallesen, 2014). مطالعات اخیر، ارتباط استفاده از سایت‌های شبکه‌های اجتماعی را با پیامدهای منفی برای سلامت روان (به‌عنوان مثال افسردگی) گزارش کرده‌اند (Twenge, Martin, & Campbell, 2018). همچنین با دل‌بستگی نایمن مرتبط است (Marsha, Jeanne, & Michael, 1977). سایت‌های شبکه‌های اجتماعی، ویژگی‌های مختلفی را برای تعامل با توجه به انتظارات و نیازهای مرتبط با دل‌بستگی ارائه می‌دهند. به‌عنوان مثال، پیام‌رسانی، اشتراک‌گذاری و اظهار نظر در مورد اطلاعات، تصاویر و ویدئوها (Kaplan & Haenlein, 2010). رویکرد استفاده و خشنودی، چارچوبی مفید برای بررسی رابطه بین سبک دل‌بستگی و استفاده از سایت‌های شبکه‌های اجتماعی فراهم می‌کند (Baek, Cho, & Kim, 2014). رویکرد استفاده و خشنودی بر خاستگاه‌های اجتماعی و روان‌شناختی (مثلاً سبک دل‌بستگی) تمرکز دارد: ۱. نیازهایی که انتظاراتی را در مورد رسانه‌های جمعی ایجاد می‌کنند (انگیزه)، که منجر به ۲. الگوهای استفاده متفاوت می‌شود (رفتارها) و در نتیجه، ۳. رضایتمندی و موارد دیگر (ناخواسته) نتایج (پیامدها) (Katz & Foulkes, 1962). با کنار هم قرار دادن جنبه‌های مختلف سایت‌های شبکه‌های اجتماعی آنلاین با توجه به سه اصل رویکرد استفاده و خشنودی (انگیزه، فعالیت، پیامد)، به بخشی جدایی‌ناپذیر از شروع و حفظ روابط تبدیل شده‌اند. برای پاسخ به این سؤال که آیا و چگونه سایت‌های شبکه‌های اجتماعی آنلاین، کاربران را به هم متصل یا از هم جدا می‌کنند، مهم است که بدانیم چگونه از شبکه‌های اجتماعی آنلاین برای تعامل با دیگران در رابطه با تفاوت‌های فردی در انگیزه‌های رابطه، رفتارها و پیامدهای مرتبط استفاده می‌شود (Stoven & Herzberg, 2020). ثابت شده است که سبک دل‌بستگی یک سازه معتبر و قابل‌اعتماد برای سنجش این تفاوت‌هاست (Brennan, Clark, & Shaver, 1998)؛ بنابراین منطقی است انتظار داشته باشیم که تفاوت در سبک دل‌بستگی، استفاده از سایت‌های شبکه‌های اجتماعی را هدایت می‌کند. شواهد زیادی وجود دارد که دل‌بستگی بر تفاوت‌های فردی در ادراک حمایت اجتماعی در محیط‌های آنلاین تأثیر می‌گذارد (Priel & Shamai, 1995., Florian, Mikulincer, & Bucholtz, 1995., Anders & Tucker, 2000). با دل‌بستگی ایمن اغلب مطمئن هستند که حمایت اجتماعی برای آنها در دسترس است و از

حمایت اجتماعی که دریافت می‌کنند راضی هستند. در مقابل، بزرگسالان مبتلا به دل‌بستگی نایمن گزارش می‌دهند که حمایت اجتماعی کمتری دریافت می‌کنند و از حمایت اجتماعی که دریافت می‌کنند رضایت کمتری دارند. باین‌حال، ارتباط بین جهت‌گیری‌های دل‌بستگی بزرگسالان و درک حمایت اجتماعی آنلاین ممکن است متفاوت باشد. مطالعات قبلی نشان داد که افراد دارای دل‌بستگی مضطرب تلاش می‌کنند تا به دنبال حمایت اجتماعی و آسایش آنلاین باشند (Hart, Nailling, Bizer, & Collins, 2015). آنها اغلب نگران هستند که دوستانشان آنها را رها کنند و سعی می‌کنند تا حد امکان از نظر عاطفی به دیگران نزدیک شوند. این افراد در مقایسه با دیگران نسبت به بازخورد حساس‌تر هستند و رفتارهای جستجوی بازخورد بیشتری را در سایت‌های شبکه‌های اجتماعی نشان می‌دهند (Hart, Nailling, Bizer, & Collins, 2015). باین‌حال، افرادی که دارای بعد دل‌بستگی اجتنابی هستند، به‌طورکلی سیستم دل‌بستگی خود را برای مهار نیازهای روانی خویش با ابراز اتکای به نفس، حفظ فاصله عاطفی از دیگران و سرکوب نیازهای خود به حمایت اجتماعی، مانند لایک، نظرات و پست‌های دیگران، غیرفعال می‌کنند (Stoven & Herzberg, 2020). همچنین، حمایت اجتماعی آنلاین از طریق شبکه‌های اجتماعی مجازی، ارتباط مستقیم با استفاده مداوم از این سایت‌ها دارد (Lin, Zhang, & Li, 2016) و همچنین یک پیش‌بینی‌کننده مهم اعتیاد به آنها است (Masur, Reinecke, Ziegele, & Quiring, 2014). بسیاری از محققان عوامل مرتبط با اعتیاد به سایت‌های شبکه‌های اجتماعی را مورد بررسی قرار داده‌اند که در میان آنها دل‌بستگی بسیار مورد توجه قرار گرفته است. باین‌حال، مکانیسم اساسی در رابطه بین سبک‌های دل‌بستگی و اعتیاد به سایت‌های شبکه‌های اجتماعی آنلاین نامشخص است. شناسایی مکانیسم زیربنایی در رابطه بین دل‌بستگی بزرگسالان و اعتیاد به سایت‌های شبکه‌های اجتماعی، می‌تواند به محققان در درک این‌که چرا برخی افراد به استفاده مشکل‌ساز از سایت‌های شبکه‌های اجتماعی مجازی مبتلا می‌شوند و همچنین به توسعه اقدامات پیشگیرانه در مداخله مؤثر برای استفاده مشکل‌ساز از سایت‌های شبکه‌های اجتماعی آنلاین کمک کند.

اگرچه رابطه بین دل‌بستگی و اعتیاد به سایت‌های شبکه‌های اجتماعی مجازی، یا رابطه بین حمایت اجتماعی آنلاین و اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی آنلاین در تحقیقاتی (به‌عنوان مثال Lin, Zhang, & Li, 2016., Stoven & Herzberg, 2020., Masur, Reinecke, Ziegele, & Quiring, 2014) بررسی شده است، اما تاکنون تحقیقی که به بررسی نقش واسطه‌ای حمایت اجتماعی آنلاین در رابطه بین سبک‌های دل‌بستگی بزرگسالان و اعتیاد به سایت‌های

شبکه‌های اجتماعی آنلاین بپردازد، در ایران صورت نگرفته است. لذا، انجام چنین پژوهشی ضروری به نظر می‌رسد.

بنابراین، هدف پژوهش حاضر، پاسخ‌گویی به این سؤال است که آیا بین سبک‌های دل‌بستگی بزرگسالان با اعتیاد به سایت‌های شبکه‌های اجتماعی آنلاین، با نقش واسطه‌ای حمایت اجتماعی آنلاین رابطه وجود دارد؟ برای تحقق این هدف، فرضیه‌های زیر مورد بررسی قرار گرفت:

بین سبک‌های دل‌بستگی بزرگسالان با اعتیاد به سایت‌های شبکه‌های اجتماعی آنلاین، رابطه وجود دارد.

بین سبک‌های دل‌بستگی بزرگسالان با حمایت اجتماعی آنلاین، رابطه وجود دارد.

بین حمایت اجتماعی آنلاین، با اعتیاد به سایت‌های شبکه‌های اجتماعی آنلاین، رابطه وجود دارد.

پیشینه پژوهش

Liu & Ma (2018) در پژوهش خود با عنوان دل‌بستگی و اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی آنلاین با اثر میانجی ترس از دست دادن و حمایت اجتماعی آنلاین که در نمونه‌ای از دانشجویان چینی انجام شد، دریافتند که ترس از دست دادن و حمایت اجتماعی آنلاین، به صورت مستقیم و غیر مستقیم در رابطه بین اضطراب دل‌بستگی و اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی نقش واسطه‌ای مثبت معنادار دارد. اما حمایت اجتماعی آنلاین، رابطه بین اجتناب دل‌بستگی و اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی آنلاین را به صورت منفی میانجی‌گری می‌کند.

Kim, Kim, & Cho (2017) در تحقیقی با عنوان اعتیاد به گوشی هوشمند بر اساس نظریه دل‌بستگی با اثرات واسطه‌ای تنهایی و افسردگی، به این نتیجه رسیدند که تنهایی و افسردگی در رابطه بین اضطراب دل‌بستگی و اعتیاد به گوشی هوشمند اثرات میانجی معنادار دارند. اما بین اجتناب دل‌بستگی با اعتیاد به گوشی هوشمند رابطه معنی‌دار وجود ندارد.

Shan, Ishak, & Li (2021) در پژوهشی با عنوان حساسیت طرد و سرمایه روان‌شناختی به عنوان واسطه بین سبک‌های دل‌بستگی و اعتیاد به سایت‌های شبکه‌های اجتماعی آنلاین، نشان دادند که حساسیت طرد و سرمایه روان‌شناختی در رابطه بین سبک‌های دل‌بستگی ناایمن و اعتیاد به سایت‌های شبکه‌های اجتماعی آنلاین، نقش میانجی معنادار دارند. همچنین رابطه دل‌بستگی ناایمن و اعتیاد به سایت‌های شبکه‌های اجتماعی معنی‌دار است.

Young, Kolubinski, & Frings (2020) در تحقیق خود با عنوان رابطه استفاده از سایت‌های شبکه‌های اجتماعی مجازی با سلامت روان و رضایت از زندگی با نقش تعدیل‌گر دل‌بستگی، دریافتند که بین استفاده از سایت‌های شبکه‌های اجتماعی با سلامت روان و رضایت از زندگی رابطه منفی وجود دارد. این رابطه در افراد با اضطراب دل‌بستگی بالا و اجتناب دل‌بستگی پایین، قوی‌تر بود.

Stoven & Herzberg (2020) در پژوهش خود با عنوان مرور سیستماتیک رابطه بین استفاده از سایت‌های شبکه‌های اجتماعی و سبک‌های دل‌بستگی، به این نتیجه رسیدند که سبک‌های دل‌بستگی ناایمن، استفاده مشکل‌ساز از سایت‌های شبکه‌های اجتماعی مجازی را پیش‌بینی می‌کند.

D'Arienzo, Boursier, & Griffiths (2019) در یک تحقیق مروری با عنوان اعتیاد به رسانه‌های اجتماعی و سبک‌های دل‌بستگی؛ مروری بر ادبیات سیستماتیک، دریافتند که بین سبک‌های دل‌بستگی ناایمن (اضطراب و اجتناب) و استفاده شدید و ناکارآمد از اینترنت و رسانه‌های اجتماعی رابطه مثبت معنادار وجود دارد.

چارچوب نظری پژوهش

دل‌بستگی بزرگسالان

نظریه دل‌بستگی بزرگسالان بیان می‌کند که روابط بین‌فردی در بزرگسالی، از تعاملات اجتماعی در دوران نوزادی که با مراقبان اولیه تجربه می‌شود، نشات می‌گیرد. به گفته بالبی، اولین پیوندهای عاطفی که افراد توسط مراقبان خود ایجاد کردند، تأثیر پایداری در روابط بین‌فردی دارند که در طول زندگی ادامه دارد (Bowlby, ۱۹۷۳, ۱۹۸۰, ۱۹۶۹/۱۹۸۲؛ به نقل از غلامی و یوسفی، ۱۳۹۹). این تجربیات اساس مدل کاری درونی است که بازنمایی ذهنی از خود و دیگران است. این مدل نسبتاً پایدار است و به دوران بزرگسالی منتقل می‌شود و در نتیجه اساس روابط بین‌فردی را تشکیل می‌دهد (Bartholomew & Horowitz, 1991., Hazan & Shaver, 1987., Feeney, Alexander, Noller, & Hohaush, 2003). مراقب پاسخگو، در دسترس و قابل اعتماد تلقی شود، یک نوزاد دل‌بستگی ایمن ایجاد می‌کند. با این حال، هنگامی که مراقب اصلی در دسترس نباشد، یا پاسخگو نباشد، یک مدل کاری درونی منفی و یک دل‌بستگی ناایمن ممکن است ایجاد شود (Bretherton, 1987). در حالی که

جهت‌گیری‌های دل‌بستگی نشان داده شده در بزرگسالی لزوماً با آنچه در دوران نوزادی دیده می‌شود، یکسان نیست، اما تحقیقات نشان می‌دهد که دل‌بستگی‌های اولیه می‌تواند تأثیرات جدی بر روابط بعدی فرد داشته باشد (غلامی و یوسفی، ۱۳۹۹). دو بعد دل‌بستگی ناپیمن در بزرگسالان وجود دارد: اضطراب دل‌بستگی و اجتناب (Brennan, Clark, & Shaver, 1998). دل‌بستگی مضطرب (اضطراب دل‌بستگی بالا) با یک سیستم دل‌بستگی بیش‌فعال مشخص می‌شود که منجر به نیاز دائمی به جستجوی حمایت و آرامش می‌شود، اما دل‌بستگی اجتنابی با یک سیستم دل‌بستگی کم‌فعال مشخص می‌شود که منجر به بازداری مستمر نیازهای روابط روانی و اجتماعی، اتکای بیش‌ازحد به خود و فاصله از دیگران می‌شود.

سایت شبکه اجتماعی

سایت شبکه اجتماعی (SNS) به عنوان یک پلت‌فرم خدمات آنلاین یا سایتی تعریف شده است که بر تسهیل ساخت شبکه‌های اجتماعی و روابط اجتماعی میان افرادی که علائق، فعالیت‌ها، پیشینه، یا ارتباطات واقعی مشترک دارند، تمرکز دارد (Wikipedia, 2012). شبکه اجتماعی ما را قادر می‌سازد تا ارتباط برقرار کنیم، پست بفرستیم، نظر بدهیم و همچنین سایر تعاملات اجتماعی بین نزدیکان، آشنایان و غریبه‌ها را ممکن می‌سازد. شبکه‌های اجتماعی، افراد و جوامع را قادر می‌سازد تا سرمایه اجتماعی را شکل دهند و حفظ کنند و به افراد اجازه می‌دهد از منابعی مانند اطلاعات و حمایت اجتماعی سایر اعضای شبکه استفاده کنند (Viswanath, 2008).

اعتیاد به سایت‌های شبکه‌های اجتماعی آنلاین

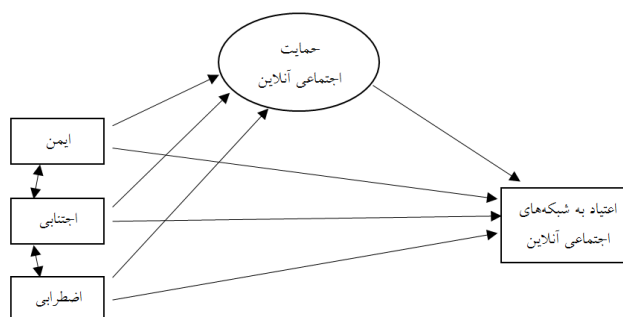
اعتیاد به سایت‌های شبکه‌های اجتماعی آنلاین، به عنوان نگرانی بیش‌ازحد در مورد رسانه‌های اجتماعی، ناشی از انگیزه استفاده از رسانه‌های اجتماعی و صرف زمان و تلاش زیاد در این رسانه‌ها تعریف شده است که سایر فعالیت‌های اجتماعی، مطالعات، روابط بین فردی، سلامت جسمی و سلامت روان را محدود می‌کند (Kuss & Griffiths, 2011., Kuss & Griffiths, 2017., Griffiths, 2017).

حمایت اجتماعی آنلاین

حمایت اجتماعی یک عامل اصلی در سلامت روان است و معمولاً به عنوان کمکی تعریف می‌شود که توسط کسی که گیرنده با او رابطه بین‌فردی دارد، از جمله اعضای خانواده، دوستان،

همکاران یا افراد مهم دیگری ارائه می‌شود (Zimet, Dahlem, Zimet, & Farley, 1988). حمایت اجتماعی آنلاین به حمایتی اطلاق می‌شود که افراد از طریق شبکه‌های اجتماعی آنلاین دریافت می‌کنند. حمایت اجتماعی آنلاین در عصر مدرن رایانه‌ها، به‌ویژه از زمان سایت‌های شبکه‌های اجتماعی، در مقایسه با حمایت اجتماعی آفلاین اهمیت بیشتری یافته است. حمایت اجتماعی آنلاین ارائه شده توسط سایت‌های شبکه‌های اجتماعی دارای چندین ویژگی منحصر به فرد است. نمونه‌هایی از نحوه ارائه حمایت عاطفی توسط سایت‌های شبکه‌های اجتماعی آنلاین عبارت‌اند از لایک‌ها و علاقه‌مندی‌ها که به عنوان مقرون به صرفه‌های دیجیتالی فرازبانی توصیف می‌شوند که نشانه‌هایی در رسانه‌های اجتماعی هستند که ارتباط و تعامل را بدون زبان خاص مرتبط با پیام‌هایشان تسهیل می‌کنند (Hayes, Carr, & Wohn, 2016., Kim H., 2014). H, 2014) به طور سنتی، ماهیت چندوجهی حمایت اجتماعی را می‌توان به روش‌های مختلف (بر اساس محتوا یا میزان گرایش یا ذهنیت) طبقه‌بندی کرد. از نظر محتوا، حمایت عاطفی، اطلاعاتی، ابزاری و ارزیابی وجود دارد (House, 1981). در سطح فردی، حمایت اجتماعی را می‌توان درک و اجرا کرد (Tardy, 1985). حمایت درک شده بیانگر این احساس است که فرد بر این باور است که باید برای کمک به دیگران مراجعه کند، درحالی‌که حمایت اعمال شده، رفتارها یا اعمال حمایتی به معنای واقعی را شامل می‌شود (Kim H., 2014., Lonqvist & grobe, 2016). حمایت اجتماعی ابزاری، عاطفی، اطلاعاتی، درک شده و اعمال شده، همگی از طریق سایت‌های شبکه‌های اجتماعی ارائه می‌شوند.

مدل نظری تحقیق

شکل ۱. مدل نظری پیش‌بینی اعتیاد به سایت‌های شبکه‌های اجتماعی آنلاین بر اساس

سبک‌های دل‌بستگی با نقش واسطه‌ای حمایت اجتماعی آنلاین

روش‌شناسی

با توجه به این‌که هدف پژوهش حاضر، تعیین رابطه سبک‌های دل‌بستگی بزرگسالان با اعتیاد به سایت‌های شبکه‌های اجتماعی آنلاین با نقش واسطه‌ای حمایت اجتماعی آنلاین است و رابطه بین متغیرها بررسی می‌شود، روش پژوهش حاضر، توصیفی، از نوع همبستگی است. جامعه آماری این پژوهش، کاربران فضای مجازی ساکن استان کردستان بودند که در اسفندماه سال ۱۴۰۰ از حداقل یکی از شبکه‌های اجتماعی آنلاین (اینستاگرام، تلگرام، واتس‌آپ، توئیتر، یوتیوب، فیسبوک، اسنپ‌چت، ایمیل و یا سایت‌ها یا برنامه‌های دوست‌یابی مانند تیندر) استفاده می‌کردند. چون جامعه آماری پژوهش، کاربران فضای مجازی بودند و امکان این‌که همه کاربران شانس مساوی برای شرکت در پژوهش داشته باشند وجود نداشت، بنابراین، نمونه شامل ۳۸۴ نفر (بر اساس فرمول کوهن؛ و حجم جامعه آماری) از کاربران فضای مجازی بود که به روش غیر احتمالی انتخاب شده بودند. ملاک‌های ورود به پژوهش، عبارت بودند از آشنایی با شبکه‌های اجتماعی آنلاین، استفاده از حداقل یکی از این شبکه‌های اجتماعی، رضایت آگاهانه برای شرکت در پژوهش و ملاک‌های خروج عبارت بودند از نداشتن هر یک از ملاک‌های ورود.

ابزارهای پژوهش

مقیاس دل‌بستگی کولینز و رید (RAAS): این پرسشنامه توسط (Collins & Read (1990) بر اساس نظریه Hazan & Shaver (1987) و با هدف ارزیابی سبک‌های دل‌بستگی بزرگسالان ساخته شده است. دارای ۱۸ گویه و سه زیرمقیاس اضطرابی، نزدیک بودن و وابستگی است که به ترتیب با سبک‌های دل‌بستگی دوسوگرا/ اضطرابی، ایمن و اجتنابی مطابقت دارد. هر زیرمقیاس ۶ گویه است. گویه‌های ۱، ۶، ۸، ۱۲، ۱۳، ۱۷ دل‌بستگی ایمن، گویه‌های ۲، ۵، ۷، ۱۴، ۱۶، ۱۸ دل‌بستگی اجتنابی و گویه‌های ۳، ۴، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۵ دل‌بستگی اضطرابی را می‌سنجد. گویه‌های ۵، ۶، ۸، ۱۶، ۱۷، ۱۸ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. نمره‌گذاری آن روی مقیاس لیکرت از صفر (کاملاً مخالف) تا ۴ (کاملاً موافق) صورت می‌گیرد. نمرات ۶ ماده هر زیرمقیاس باهم جمع شده و نمره زیر مقیاس به دست می‌آید. (Collins & Read (1990) مقدار آلفای کرونباخ را برای زیر مقیاس دل‌بستگی ایمن ۰/۸۲، اجتنابی ۰/۸۰ و برای اضطرابی ۰/۸۳ به دست آوردند. در ایران فرهادی، محقق و نسائی مقدم (۱۳۹۹) مقدار آلفای

کرونباخ را برای کل مقیاس ۷۲٪ به دست آوردند. در پژوهش حاضر، مقدار آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس دل‌بستگی ایمن ۸۱٪، اجتناب دل‌بستگی ۸۴٪، اضطراب دل‌بستگی ۸۰٪ و برای کل مقیاس ۸۵٪ به دست آمد.

مقیاس اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مبتنی بر موبایل: این پرسشنامه توسط خواجه احمدی، پولادی، و بحرینی (۱۳۹۵) و با هدف ارزیابی میزان اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مبتنی بر موبایل ساخته شده است. این پرسشنامه دارای چهار زیرمقیاس عملکرد فردی، مدیریت زمان، خودکنترلی، و روابط اجتماعی است. گویه‌های ۱-۹ بعد عملکرد فردی، گویه‌های ۱۰-۱۵ بعد مدیریت زمان، گویه‌های ۱۶-۱۹ بعد خودکنترلی، و گویه‌های ۲۰-۲۳ بعد روابط اجتماعی را می‌سنجد. نمره‌گذاری آن روی مقیاس لیکرت از ۱ (کاملاً مخالف) تا ۵ (کاملاً موافق) صورت می‌گیرد. برای به دست آوردن نمره مربوط به هر زیرمقیاس، مجموع نمرات مربوط به سؤالات آن بعد باهم جمع می‌شود و نمره آن به دست می‌آید. خواجه‌احمدی، پولادی، و بحرینی (۱۳۹۵) مقدار آلفای کرونباخ را برای زیرمقیاس عملکرد فردی ۹۰٪، مدیریت زمان ۸۱٪، خودکنترلی ۷۲٪، روابط اجتماعی ۶۸٪ و برای کل مقیاس ۹۲٪ به دست آوردند. در پژوهش حاضر، مقدار آلفای کرونباخ برای زیرمقیاس عملکرد فردی ۸۲٪، زیرمقیاس زمان ۸۴٪، زیرمقیاس خودکنترلی ۸۵٪، زیرمقیاس روابط اجتماعی ۷۹٪ و برای کل مقیاس ۸۶٪ به دست آمد.

مقیاس حمایت اجتماعی آنلاین (OSSS1): این مقیاس توسط Nick, et al (2018) و با هدف ارزیابی حمایت اجتماعی آنلاین در سایت‌های شبکه‌های اجتماعی ساخته شده است. این پرسشنامه دارای چهار زیرمقیاس حمایت عاطفی، اطلاعاتی، همراهی اجتماعی، و ابزاری است. گویه‌های ۱-۱۰ حمایت عاطفی، گویه‌های ۱۱-۲۰ همراهی اجتماعی، گویه‌های ۲۱-۳۰ حمایت اطلاعاتی، و گویه‌های ۳۱-۴۰ حمایت ابزاری را می‌سنجد. نمره‌گذاری آن روی مقیاس لیکرت از صفر (کاملاً مخالف) تا ۴ (کاملاً موافق) صورت می‌گیرد. برای به دست آوردن نمرات مربوط به هر زیرمقیاس، نمرات ۱۰ گویه آن باهم جمع می‌شود. Liimatta (2021) مقدار آلفای کرونباخ را برای کل مقیاس ۹۶٪ به دست آوردند. در پژوهش حاضر مقدار آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس حمایت عاطفی ۹۳٪، خرده مقیاس همراهی اجتماعی ۸۹٪، حمایت اطلاعاتی ۷۲٪، حمایت ابزاری ۷۹٪ و برای کل مقیاس ۹۳٪ به دست آمد.

شیوه اجرا

در ابتدا پرسش‌نامه‌ها به صورت الکترونیکی طراحی شد. سپس سؤالات مربوط به ویژگی‌های جمعیت‌شناختی به آن الحاق شد. هدف پژوهش در پرسش‌نامه ذکر شد، به شرکت‌کنندگان اطمینان داده شد که داده‌ها بدون هویت فردی و با استفاده از کدگذاری، مورد تجزیه و تحلیل قرار خواهد گرفت. از شرکت‌کنندگان خواسته شد در صورت تمایل به دریافت نتایج پژوهش، ایمیل یا شماره تلفن همراه خود را در کادر انتهایی پرسش‌نامه وارد کنند. سپس لینک پرسش‌نامه به صورت آنلاین و از طریق ایمیل و گروه‌ها و کانال‌های تلگرامی محلی و خانوادگی قرار داده شد و به منظور جلوگیری از وجود سوگیری در پاسخ‌ها، پرسش‌نامه در کانال‌ها و گروه‌های دانشجویی که امکان این‌که اعضای آن از دانشجویان رشته‌های مرتبط با موضوع تحقیق مانند روان‌شناسی و مشاوره باشند، قرار داده نشد. همچنین امکان پاسخ‌دهی مکرر از طریق یک سیستم کامپیوتر یا گوشی برای یک اکانت وجود نداشت. افراد حاضر به همکاری، به سؤالات آن پاسخ دادند. نتایج، پس از جمع‌آوری داده‌ها با توجه به اهداف پژوهش، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

برای بررسی رابطه بین سبک‌های دل‌بستگی بزرگسالان و اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی آنلاین و همچنین نقش واسطه‌ای حمایت اجتماعی آنلاین در رابطه بین این متغیرها، از روش‌های آماری توصیفی و استنباطی (میانگین، انحراف معیار، ضریب همبستگی پیرسون، رگرسیون به روش هم‌زمان) در نرم‌افزار SPSS 23 استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

جدول ۱. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی شرکت‌کنندگان

متغیر	نوع	فراوانی	درصد
سن	۲۰ سال و کمتر	۳۹	۱۰/۲
	۲۱-۳۰ سال	۱۵۲	۳۹/۶
	۳۱-۴۰ سال	۱۳۶	۳۵/۴
	۴۰ سال و بالاتر	۵۷	۱۴/۸
تحصیلات	دیپلم و کمتر	۷۷	۲۰/۱
	لیسانس	۱۱۴	۲۹/۷
	فوق لیسانس	۱۷۲	۴۴/۸
	دکتر و بالاتر	۲۱	۵/۵
جنس	زن	۲۶۷	۶۹/۵
	مرد	۱۱۷	۳۰/۵

حجم نمونه = ۳۸۴ نفر (۲۶۷ نفر زن و ۱۱۷ نفر مرد)

جدول ۲. یافته‌های توصیفی پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار
ایمن	۱۱/۲۲	۳/۲۱
اجتنابی	۱۲/۸۹	۱/۷۷
اضطرابی	۱۲/۱۴	۵/۸۶
اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی آنلاین	۱۷/۲۰	۱۴/۶۲
حمایت اجتماعی آنلاین	۴۲/۹۵	۱۷/۴۴

حجم نمونه=۳۸۴ نفر (۲۶۷ نفر زن و ۱۱۷ نفر مرد)

بررسی فرض نرمال بودن توزیع

به منظور بررسی فرض نرمال بودن توزیع داده‌ها، کشیدگی و چولگی توزیع را در متغیرها (دل‌بستگی، اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی آنلاین و حمایت اجتماعی آنلاین) بررسی کردیم. مقدار کشیدگی و چولگی در متغیر دل‌بستگی ۰/۸۷، در اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی ۱/۴۶ و در حمایت اجتماعی آنلاین ۰/۵۵ بود که در بازه (۲+ و ۲-) قرار دارند، بنابراین داده‌های مربوط به متغیرها، از توزیع نرمال برخوردار است.

بررسی فرض عدم هم‌خطی بین باقی‌مانده‌ها

به منظور بررسی این فرض، از آزمون دوربین-واتسون استفاده شد. مقدار ۱/۹۹ به دست آمد که در بازه (۲/۵ - ۱/۵) قرار دارد؛ بنابراین بین باقی‌مانده متغیرها، هم‌خطی وجود ندارد.

آزمون فرضیه‌های پژوهش

فرضیه‌های پژوهش با استفاده از رگرسیون به روش هم‌زمان (enter) مورد آزمون قرار گرفت. ضریب همبستگی چندگانه برای سبک‌های دل‌بستگی با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی آنلاین، $R = ۰/۵۹۷$ و ضریب تعیین چندگانه $R^2 = ۰/۳۵۷$ به دست آمد که با توجه به سطح معناداری به دست آمده ($p = ۰/۰۰ \leq ۰/۰۵$)، معنادار است؛ بنابراین، بین سبک‌های دل‌بستگی با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی آنلاین، $۰/۵۹۷$ همبستگی وجود دارد. همچنین، سبک‌های دل‌بستگی می‌تواند به مقدار $۰/۳۵۷$ اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی آنلاین را تبیین کند. ضریب همبستگی چندگانه برای سبک‌های دل‌بستگی با حمایت اجتماعی آنلاین، $R = ۰/۲۰۶$ و ضریب تعیین چندگانه $R^2 = ۰/۰۴۲$ به دست آمد که با توجه به سطح معناداری به دست آمده

($p = 0/01 \leq 0/05$)، معنادار است؛ بنابراین، بین سبک‌های دل‌بستگی با حمایت اجتماعی آنلاین، $0/206$ همبستگی وجود دارد؛ و سبک‌های دل‌بستگی می‌تواند به مقدار $0/042$ حمایت اجتماعی آنلاین را تبیین کند. ضریب همبستگی چندگانه برای حمایت اجتماعی آنلاین با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی آنلاین، $R = 0/401$ و ضریب تعیین چندگانه $R^2 = 0/161$ به دست آمد که با توجه به سطح معناداری به دست آمده ($p = 0/00 \leq 0/05$)، معنادار است؛ بنابراین، بین حمایت اجتماعی آنلاین با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی آنلاین، $0/401$ همبستگی وجود دارد؛ و نیز، حمایت اجتماعی آنلاین می‌تواند به مقدار $0/161$ اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی آنلاین را تبیین کند.

ضرایب رگرسیون برای تبیین اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی آنلاین بر اساس سبک دل‌بستگی اضطرابی/ دوسوگرا با سطح بتای ($0/697$) و اجتنابی با بتای ($0/253$) و سطح معناداری ($P = 0/00 \leq 0/05$) معنادار است. اما دل‌بستگی ایمن با مقدار بتای ($-0/094$) و سطح معناداری ($P = 0/25 \geq 0/05$) پیش‌بینی‌کننده معناداری برای اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی آنلاین نیست. ضریب رگرسیون سبک دل‌بستگی اضطرابی/ دوسوگرا با مقدار بتای ($0/232$) و سطح معناداری ($P = 0/00 \leq 0/05$) در تبیین حمایت اجتماعی آنلاین معنادار است، اما ضرایب رگرسیون دل‌بستگی ایمن با مقدار بتای ($-0/36$) و سطح معناداری ($P = 0/70 \geq 0/05$) و دل‌بستگی اجتنابی با سطح بتای ($-0/31$) و سطح معناداری ($P = 0/17 \geq 0/05$) در پیش‌بینی حمایت اجتماعی آنلاین معنادار نیست. ضریب رگرسیون حمایت اجتماعی آنلاین در پیش‌بینی اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی آنلاین با ضریب بتای ($0/401$) و سطح معناداری ($P = 0/00 \leq 0/05$) معنادار است. نتایج تحلیل رگرسیون در جدول ۳ آمده است.

جدول ۳. ضرایب رگرسیون هم‌زمان پیش‌بینی اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی آنلاین و

حمایت اجتماعی آنلاین بر اساس سبک‌های دل‌بستگی و نیز، پیش‌بینی اعتیاد به شبکه‌های

اجتماعی آنلاین بر اساس حمایت اجتماعی آنلاین

P	۹۵% CI		t	SE	β	B	متغیر وابسته	متغیر مستقل
	LL	UL						
0/25	-0/391	0/374	-1/140	0/447	-0/094	-0/509	اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی آنلاین	دل‌بستگی ایمن
0/70	-1/222	0/834	-0/374	0/520	-0/36	-0/194	حمایت اجتماعی آنلاین	

P	۹۵% CI		t	SE	β	B	متغیر وابسته	متغیر مستقل
	LL	UL						
/۰۰	۱/۲۱۸	۳/۶۸۸	۳/۹۲۶	۰/۶۲۵	۰/۲۵۳	۲/۴۵۳	اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی آنلاین	دل‌بستگی اجتنابی
/۱۷	-۳/۱۵۱	۰/۵۷۹	-۱/۳۶۳	۰/۹۴۴	-۱/۳۱	-۱/۲۸۶	حمایت اجتماعی آنلاین	
/۰۰	۱/۲۲۶	۲/۳۶۵	۱۲/۶۵۵	۰/۱۶۲	۰/۶۹۷	۲/۰۴۶	اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی آنلاین	دل‌بستگی اضطرابی/ دوسوگرا
/۰۰	۰/۵۴۹	۱/۳۵۱	۴/۶۶۱	۰/۲۰۴	۰/۲۳۲	۰/۹۵۰	حمایت اجتماعی آنلاین	
/۰۰	۰/۴۳۰	۰/۶۸۷	۸/۵۵۵	۰/۰۶۵	۰/۴۰۱	۰/۵۵۹	اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی آنلاین	حمایت اجتماعی آنلاین

حجم نمونه=۳۸۴ نفر (۲۶۷ نفر زن و ۱۱۷ نفر مرد)

P: سطح معناداری. B: ضریب استاندارد. B: ضریب غیراستاندارد.

تعیین شدت تأثیر متغیر میانجی

برای تعیین شدت اثر غیرمستقیم متغیر میانجی بر اثر کل، از شاخص VAF استفاده شد.

$$VAF = (a \times b) / (a \times b) + c$$

a: مقدار ضریب مسیر متغیر مستقل و میانجی

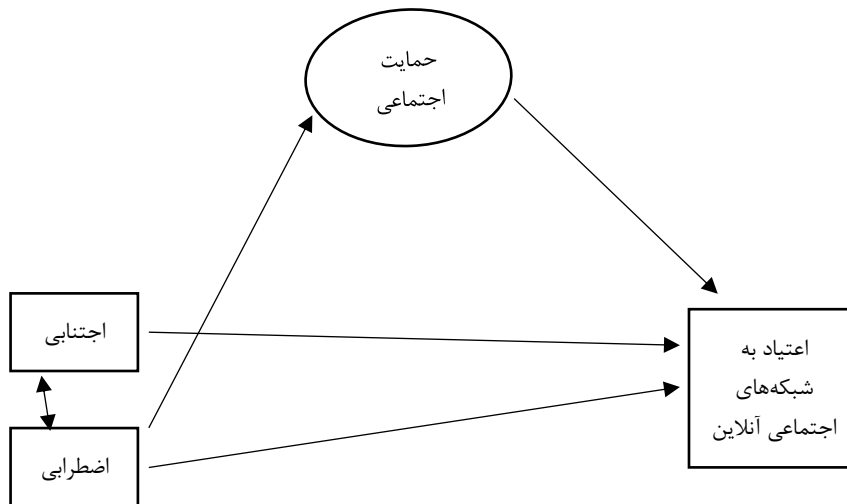
b: مقدار ضریب مسیر متغیر میانجی و وابسته

c: مقدار ضریب مسیر متغیر مستقل و وابسته

$$VAF = (0/42 \times 0/161) / (0/42 \times 0/161) + 0/357 = 0/383$$

این بدان معنی است که بیش از ۰/۳۸ از اثر کل سبک‌های دل‌بستگی بر اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی آنلاین، از طریق اثر غیرمستقیم توسط متغیر میانجی حمایت اجتماعی آنلاین تبیین می‌شود. با توجه به مقدار VAF به دست آمده (۰/۳۸/۸) متغیر میانجی حمایت اجتماعی آنلاین، اثر جزئی در رابطه بین سبک‌های دل‌بستگی و اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی آنلاین دارد.

مدل تجربی تحقیق

شکل ۲. مدل تجربی پیش‌بینی اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی آنلاین بر اساس سبک‌های دل‌بستگی با نقش واسطه‌ای حمایت اجتماعی آنلاین

بحث و نتیجه‌گیری

با دیجیتالی شده تعاملات اجتماعی، مهم است بدانیم که استفاده صحیح و یا استفاده نامناسب از شبکه‌های اجتماعی آنلاین، تحت تأثیر چه مؤلفه‌هایی قرار دارد. تحقیقات نشان می‌دهد که از جمله مواردی که نحوه استفاده ما از سایت‌های شبکه‌های اجتماعی آنلاین را تحت تأثیر خود قرار می‌دهد، سبک‌های دل‌بستگی فرد و همچنین حمایت‌های اجتماعی آنلاینی است که وی در استفاده از این سایت‌ها دریافت می‌کند. تحقیقات گذشته (به‌عنوان مثال، D'Arienzo, Stoven & Herzberg, 2020; Boursier, & Griffiths, 2019) صرفاً رابطه دل‌بستگی را با استفاده از شبکه‌های اجتماعی آنلاین مورد مطالعه قرار دادند و نقش حمایت‌های اجتماعی آنلاین را که می‌تواند نقش واسطه‌ای بین سبک‌های دل‌بستگی و اعتیاد به سایت‌های شبکه‌های اجتماعی آنلاین را داشته باشد، نادیده گرفتند. بنابراین، هدف پژوهش حاضر، بررسی رابطه سبک‌های دل‌بستگی با اعتیاد به سایت‌های شبکه‌های اجتماعی آنلاین با نقش واسطه‌ای حمایت اجتماعی آنلاین بود.

بررسی فرضیه‌ها نشان داد که بین سبک‌های دل‌بستگی ناایمن (اضطرابی/ دوسوگرا، اجتنابی) با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی آنلاین رابطه مثبت معنادار وجود دارد. این یافته با

نتایج پژوهش‌های گذشته، همسو است (Oldmeadow, Quinn, & Kowert, 2013). Valkenburg & Peter, 2007., افراد با اضطراب دل‌بستگی بالا، با نیاز به صمیمیت و ترس از طرد شدن مشخص می‌شوند. استفاده از رسانه‌های شبکه‌های اجتماعی آنلاین، راهی برای افراد با اضطراب دل‌بستگی بالا، برای حفظ روابط خود با دیگران و برآورده کردن نیاز به صمیمیت این افراد، بدون خطر طرد شدن است (Oldmeadow, Quinn, & Kowert, 2013., Coan & Sbarra, 2015). همچنین، افراد با دل‌بستگی اضطرابی به این دلیل بیشتر از رسانه‌های اجتماعی آنلاین استفاده می‌کنند که به آنها این امکان را می‌دهد که به صورت محبوب ظاهر شوند (Oldmeadow, Quinn, & Kowert, 2013). جهت‌گیری دل‌بستگی مضطرب با اختصاص زمان زیاد به نگرانی‌های مربوط به روابط و عدم تعلق مشخص می‌شود. این نیاز را می‌توان با استفاده از سایت‌های شبکه‌های اجتماعی ارضاء کرد. افراد با اجتناب دل‌بستگی بالا، برای کاستن از پریشانی و ناراحتی‌های ناخواسته خود، از سایت‌های شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند (Chen, 2019). اجتناب دل‌بستگی، با بازنمایی‌های منفی از دیگران و غیرفعال‌سازی سیستم دل‌بستگی همراه است که به موجب آن، این افراد به دنبال روابط اجتماعی نیستند (Yaakobi & Goldenberg, 2014). باین‌وجود، افراد اجتنابی نیز سطوح بالاتر رضایت از زندگی را در استفاده بیشتر از سایت‌های شبکه‌های اجتماعی مجازی گزارش کردند. زیرا از این طریق می‌توانند روابط خود را بدون نیاز به صمیمیت و روابط نزدیک با دیگران، حفظ کنند و اطلاعات مورد نیاز خود را به دست بیاورند (Blackwell, Tramposch, Leaman, & Osborne, 2017). به‌این‌ترتیب، استفاده از سایت‌های شبکه‌های اجتماعی آنلاین می‌تواند به اعتیاد به این شبکه‌ها تبدیل شود. اما رابطه دل‌بستگی ایمن با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی آنلاین، معنادار نیست. افراد با دل‌بستگی ایمن، در اجتناب دل‌بستگی و در اضطراب دل‌بستگی، نمره پایین کسب می‌کنند؛ بنابراین، در افراد ایمن، ترس از طرد و نیاز به حفظ روابط نزدیک و صمیمیت (اضطراب دل‌بستگی) و حفظ روابط بدون نیاز به صمیمیت (اجتناب دل‌بستگی) دیده نمی‌شود. به همین خاطر، تمایلی به استفاده افراطی و اعتیادآور از سایت‌های شبکه‌های اجتماعی آنلاین، ندارند. اما بین سبک دل‌بستگی اضطرابی با حمایت اجتماعی آنلاین رابطه مثبت معنادار وجود دارد. این یافته با نتایج تحقیقات گذشته، همسو است. این به بدین معنا است که هر چه فرد اضطراب دل‌بستگی بالاتری را احساس کند، نیاز به حمایت اجتماعی آنلاین بالاتری دارد که به نوبه خود منجر به اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی آنلاین می‌شود (Blackwell, Tramposch,

(Leaman, & Osborne, 2017). بنابراین، حمایت اجتماعی آنلاین می‌تواند بین دل‌بستگی اضطرابی و اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی آنلاین، نقش واسطه‌ای داشته باشد. اما بین اجتناب دل‌بستگی با حمایت اجتماعی آنلاین رابطه منفی وجود دارد. دل‌بستگی اجتنابی با اتکای بیش‌ازحد به خود، مهار نیازها و اجتناب از صمیمیت مشخص می‌شود؛ بنابراین، افراد دارای اجتناب دل‌بستگی، ممکن است حمایت اجتماعی آنلاین را بی‌فایده بدانند، زیرا معتقدند که هیچ‌کس کمکی به آنها نمی‌کند (Vogel & Wei, 2005). بین دل‌بستگی ایمن با نیاز به حمایت اجتماعی آنلاین، رابطه معنادار نشده است. افراد با دل‌بستگی ایمن، اغلب مطمئن هستند که حمایت اجتماعی برای آنها در دسترس است و از حمایت اجتماعی که دریافت می‌کنند راضی هستند. به همین خاطر، نیاز به حمایت اجتماعی آنلاین از طرف دیگران، در این افراد دیده نمی‌شود.

پیشنهادات

پیشنهادات پژوهشی

- رابطه بین دل‌بستگی و اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی آنلاین در نمونه‌های جمعیتی متنوع بررسی شود.
- رابطه بین دل‌بستگی و اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی آنلاین، با نقش متغیرهای میانجی دیگری مانند سلامت روان مطالعه شود.

پیشنهادات کاربردی

بنابر نتایج پژوهش حاضر و نیز پژوهش‌های گذشته، اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی آنلاین می‌تواند روی سلامت روان فرد تأثیر سوء داشته باشد و مشکلاتی را در این زمینه ایجاد کند. همچنین، افراد با سبک‌های دل‌بستگی مختلف، احتمالاً به صورت متفاوتی نسبت به استفاده از سایت‌های شبکه‌های اجتماعی مجازی واکنش نشان می‌دهند. بنابراین: نتایج این پژوهش می‌تواند مبنایی برای مشاوران باشد؛ به عبارتی، هنگامی که مراجعان با مشکلات مربوط به اعتیاد به سایت‌های شبکه‌های اجتماعی به آنها مراجعه می‌کنند، مشاوران می‌توانند مؤلفه سبک‌های دل‌بستگی را به عنوان یکی از متغیرهای تأثیرگذار در این زمینه مورد توجه قرار دهند و در صورت بالابودن نمره دل‌بستگی نایمن، برای کمک به مدیریت آن و نیز برای ارتقای سبک دل‌بستگی ایمن آنها، اقدامات مناسب انجام دهند.

در کارگاه‌های آموزشی و مشاوره، آشنایی با سبک‌های دل‌بستگی و تأثیرات آن بر اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی آنلاین و نیاز به حمایت‌های اجتماعی، به عنوان یکی از سرفصل‌ها مورد استفاده قرار بگیرد.

محدودیت‌های پژوهش

با توجه به ترکیب جمعیتی نمونه، نتایج نباید به افراد غیر از جامعه آماری پژوهش، تعمیم داده شود.

با توجه به غیر احتمالی بودن نمونه‌گیری، در مقایسه با نمونه‌گیری احتمالی، باید در تعمیم‌یافته‌ها به جامعه آماری، احتیاط نمود.

اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی آنلاین ممکن است تحت تأثیر مؤلفه‌های دیگری مانند سلامت روان فرد و وجود اختلالاتی مانند اضطراب، افسردگی، استرس و یا سایر اختلالات روانی باشد. این پژوهش این مخلفه را در نظر نگرفته است.

منابع

- خواجه احمدی، م.، پولادی، ش.، و بحرینی، م. (۱۳۹۵). طراحی و روان‌سنجی پرسشنامه اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مبتنی بر موبایل. روان‌پرستاری، ۴، (۴) ۴۳-۵۱.
- غلامی، ش؛ یوسفی، ن. (۱۳۹۹). رابطه دل‌بستگی نایمن بزرگسالان با حسادت نسبت به رابطه همسر- کودک در انتقال به مرحله والدینی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه کردستان.
- فرهادی، م.، محقق، ح.، و نسائی مقدم، ب. (۱۳۹۹). رابطه بین سبک‌های دل‌بستگی با مشکلات بین شخصی دانشجویان: نقش میانجی هوش هیجانی. مجله علوم پزشکی رازی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، ۲۷، (۱)، ۸۴-۷۳.
- Antoci, A., Sabatini, F., & Sodini, M. (2015). Online and Offline Social Participation and Social Poverty Traps: Can Social Networks Save Human Relations? *Journal of Mathematical Sociology*, 39, (4), 229-256. doi:10.1080/0022250X.2015.1022278
- Aboujaoude, E., & Starcevic, V. (2015). *Mental Health in the Digital Age: Grave Dangers, Great Promise*. Oxford University Press.
- Aboujaoude, E., & Starcevic, V. (2015). *Mental Health in the Digital Age: Grave Dangers*. Oxford University Press.
- Anders, L. S., & Tucker, S. J. (2000). Adult attachment style, interpersonal communication competence, and social support. *Personal Relationships*, 7, (4), 379-389. doi:org/10.1111/j.1475-6811.2000.tb00023.x
- Andreassen, c. s., Torsheim, T., & Pallesen, S. (2014). Use of Online Social Network Sites for Personal Purposes at Work: Does it Impair Self-Reported Performance? *Comprehensive Psychology*, 3, (18), 1-11. doi:org/10.2466/01.21.CP.3.18
- Baek, M. Y., Cho, Y., & Kim, H. (2014). Attachment style and its influence on the activities, motives, and consequences of SNS Use. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 58, (4), 522-541. doi:org/10.1080/08838151.2014.966362
- Bartholomew, K., & Horowitz, L. M. (1991). Attachment Styles Among \bung Adults: A Test of a Four-Category Model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61, (2), 226-244.
- Blackwell, D., Tramposch, R., Leaman, C., & Osborne, C. (2017). Extraversion, neuroticism, attachment style and fear of missing out as predictors of social media use and addiction. *Personality and Individual Differences*, 116, 69-72. doi:10.1016/j.paid.2017.04.039
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and loss: Vol. 1: Attachment*. Basic Books.
- Bowlby, J. (1973). *Attachment and loss: Vol. 2: Separation*. Basic Books.
- Bowlby, J. (1979). *The making and breaking of affectional bonds*. Tavistock.
- Bowlby, J. (1980). *Attachment and loss: Vol. 3: Sadness and depression*. Basic Books.
- Bowlby, J. (1988). *A secure base*. Basic Books.

- Brennan, A. K., Clark, L. C., & Shaver, R. P. (1998). Self-report measurement of adult attachment: An integrative overview. In J. A. Simpson & W. S. Rholes (Eds.). *Attachment theory and close relationships*, (pp. 46–76). The Guilford Press.
- Bretherton, I. (1987). New perspectives on attachment relations: Security, communication, and internal working models. In J. D. Osofsky (Ed.), *Handbook of infant development*, (pp. 1061–1100) John Wiley & Sons.
- Chen, A. (2019). From attachment to addiction: The mediating role of need satisfaction on social networking sites. *Comput. Hum. Behav.*, 98, 80-92.
doi:10.1016/j.chb.2019.03.034
- Coan, J., & Sbarra, D. A. (2015). Social Baseline Theory: The Social Regulation of Risk and Effort. *Current Opinion in Psychology*, 1, 87-91. doi:10.1016/j.copsyc.2014.12.021
- Collins, N. L., & Read, S. J. (1990). Adult attachment, working models, and relationship quality in dating couples. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58, 644–663. doi:org/10.1037/0022-3514.58.4.644
- D'Arienzo, C. M., Boursier, V., & Griffiths, D. M. (2019). Addiction to social media and attachment styles: a systematic literature review. *Int. J. Ment. Health Addict*, 17, 1094-1118. doi:10.1007/s11469-019-00082-5
- D'Arienzo, M. C., Boursier, V., & Griffiths, M. D. (2019). Addiction to Social Media and Attachment Styles: A Systematic Literature Review. *international Journal of Mental Health and Addiction*, 1-25. doi:org/10.1007/s11469-019-00082-5
- Ellison, N., Steinfield, C., & Lampe, C. (2007). The benefits of Facebook “friends:” Social capital and college students' use of online social network sites. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 12, 1143–1168
- farhadi M, mohagheghi H, Nesai Moghadam B. (2020). The Relationship between Attachment Styles and Student Interpersonal Problems: The Role of Mediating Emotional Intelligence. *RJMS*; 27 (1) :73-84
- Feeney, J, Alexander, R, Noller, P, & Hohaush, L. (2003). Attachment insecurity, depression, and the transition to parenthood. *Personal Relationships*, 10(4), 475–493. doi:org.proxy.lib.ohio-state.edu/10.1046/j.1475-6811.2003.00061.x
- Florian, V., Mikulincer, M., & Bucholtz, I. (1995). Effects of Adult Attachment Style on the Perception and Search for Social Support. *The Journal of Psychology*, 129, (6), 665-676. doi:org/10.1080/00223980.1995.9914937
- Griffiths, M. D. (2013). Social networking addiction: Emerging themes and issues. *J. Addict. Res. Ther.*, 4. doi:10.4172/2155-6105.1000e118
- Hall, J. A., Kearney, M. W., & Xing, C. (2018). Two tests of social displacement through social media use. *Information, Communication & Society*, 1-19. doi:org/10.1080/1369118X.2018.1430162

- Hart, J., Nailling, E., Bizer, Y. G., & Collins, K. C. (2015). Attachment theory as a framework for explaining engagement with Facebook. *Pers. Individ. Differ*, 77, 33-40. doi:10.1016/j.paid.2014.12.016
- Hayes, R. A., Carr, C. T., & Wohn, D. Y. (2016). One click, many meanings: Interpreting paralinguistic digital affordances in social media. *J. Broadcast. Electron. Media*, 60, 171-187. doi:10.1080/08838151.2015.1127248
- Hazan, C., & Shaver, P. R. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52, 511-524. doi:10.1037/0022-3514.52.3.511
- House, J. S. (1981). *Work stress and social support*. Reading, Mass. [u.a.]: Addison-Wesley.
- Ifinedo, P. (2016). Applying Uses and Gratifications Theory and Social Influence Processes to Understand Students' Pervasive Adoption of Social Networking Sites: Perspectives from the Americas. *International Journal of Information Management*, 36, 192-206. doi:org/10.1016/j.ijinfomgt.2015.11.007
- Kaplan, A., & Haenlein, M. (2010). Users of the World, Unite! The Challenges and Opportunities of Social Media. *Business Horizons*, 53, (1), 59-68. doi:10.1016/j.bushor.2009.09.003
- Katz, M., & Foulkes, D. (1962). On the Use of Mass Media as "Escape:" Clarification of a Concept. *The Public Opinion Quarterly*, 26, 377-388. doi:org/10.1086/267111
- Khajeahmadi M, Pooladi S, Bahreini M. (2017). Design and Assessment of Psychometric Properties of the Addiction to Mobile Questionnaire Based on Social Networks. *IJPN*; 4 (4) :43-51
- Kim, E. Y., Kim, E. J., & Cho, C. I. (2017). Structural Equation Model of Smartphone Addiction Based on Adult Attachment Theory: Mediating Effects of Loneliness and Depression. *Asian Nursing Research*, 1-17. doi:10.1016/j.anr.2017.05.002
- Kim, H. (2014). Enacted social support on social media and subjective well-being. *Int. J. Commun*, 8, 2340-2342.
- Kuss, J. D., & Griffiths, D. M. (2017). Social networking sites and addiction: Ten lessons learned. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 14, (3), 311. doi:org/10.3390/ijerph14030311
- Kuss, D. J., & Griffiths, M. D. (2011). Online social networking and addiction—a review of the psychological literature. *Int. J. Environ. Res. Public Health*, 8, 3528-3552. doi:10.3390/ijerph8093528
- Kuss, D. J., & Griffiths, M. D. (2017). Social networking sites and addiction: Ten lessons learned. *Int. J. Environ. Res. Public Health*, 14, 311. doi:10.3390/ijerph14030311
- Liimatta, P. O. (2021). The Relationship between Living Situation, In Person and Online Social Support and Academic Procrastination During the COVID-19 Pandemic. *Department of Instructional Technology University of Twente*.

- Lin, X., Zhang, D., & Li, Y. (2016). Delineating the dimensions of social support on social networking sites and their effects: A comparative model. *Comp. Hum. Behav.*, 58, 421-430. doi: 10.1016/j.chb.2016.01.017
- Liu, C., & Ma, J. (2018). Social support through online social networking sites and addiction among college students: The mediating roles of fear of missing out and problematic smartphone use. *J. Curr. Psychol.*, 1-8. doi:10.1007/s12144-018-0075-5
- Lönnqvist, J. E., & große, D. F. (2016). Facebook friends, subjective well-being, social support, and personality. *Computers in Human Behavior*, 55, (Part A), 113–120. doi:org/10.1016/j.chb.2015.09.002
- Marsha, W., Jeanne, B., & Michael, L. (1977). The Social Network: A Reconsideration of the Concept of Attachment. *Hum. Dev.*, 20, 31-47.
- Masur, P. K., Reinecke, L., Ziegele, M., & Quiring, O. (2014). The interplay of intrinsic need satisfaction and Facebook specific motives in explaining addictive behavior on Facebook. *Computers in Human Behavior*, 39, 376–386. doi:10.1016/j.chb.2014.05.047
- Nick, E. A., Cole, D. A., Cho, S.-J., Smith, D. K., Carter, T. G., & Zelkowitz, R. (2018). The Online Social Support Scale: Measure Development and Validation. *Psychol Assess.* 30, (9), 1127–1143. doi:10.1037/pas0000558
- Oldmeadow, J., Quinn, S., & Kowert, R. (2013). Attachment style, social skills, and Facebook use amongst adults. *Computers in Human Behavior* 29, (3), 1142-1149. doi:10.1016/j.chb.2012.10.006
- Pew Research Center. (2018). Social media fact sheet. <http://www.pewinternet.org/fact-sheet/social-media/>.
- Priel, B., & Shamai, D. (1995). attachment style and perceived social support: effects on affect regulation. *Person. Individ. Diff.*, 19, (2), 235-241. doi:org/10.1016/0191-8869(95)91936-T
- Shan, H., Ishak, Z., & Li, J. (2021). Rejection Sensitivity and Psychological Capital as the Mediators Between Attachment Styles on Social Networking Sites Addiction. *Educational Psychology*. doi:10.3389/educ.2021.586485
- Steinfield, C., Ellison, N. B., & Lampe, C. (2008). Social capital, self-esteem, and use of online social network sites: A longitudinal analysis. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 29, 434–445. doi:10.1016/j.appdev.2008.07.002
- Stoven, L. M., & Herzberg, P. Y. (2020). Relationship 2.0: A systematic review of associations between the use of social network sites and attachment style. *Journal of Social and Personal Relationships*, 38, (3), 1103–1128. doi:10.1177/0265407520982671
- Subrahmanyam, K., Reich, S. M., Waechter, N., & Espinoza, G. (2008). Online and offline social networks: Use of social networking sites by emerging adults. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 29, 420–433. doi:10.1016/j.appdev.2008.07.003
- Tardy, C. H. (1985). Social support measurement. *American Journal of Community Psychology*, 13, (2), 187-202. doi:org/10.1007/BF00905728

- Twenge, M. J., Martin, N. G., & Campbell, K. W. (2018). Decreases in psychological well-being among American adolescents after 2012 and links to screen time during the rise of smartphone technology. *Emotion, 18*, (6), 765–780. doi:org/10.1037/emo0000403
- Valenzuela, S., Park, N., & Kee, F. K. (2009). Is There Social Capital in a Social Network Site? Facebook Use and College Students' Life Satisfaction, Trust and Participation. *Journal of Computer-Mediated Communication, 14*, 875- 901. doi:org/10.1111/j.1083-6101.2009.01474.x
- Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2007). Preadolescents' and adolescents' online communication and their closeness to friends. *Developmental Psychology, 43*, (2), 267–277. doi:org/10.1037/0012-1649.43.2.267
- Viswanath, K. (2008). Social capital and health communications. In I. Kawachi, S. Subramanian, & D. Kim (Eds.). *Social capital and health*, (pp. 259-271), New York, NY: Springer.
- Vogel, D. L., & Wei, M. (2005). Adult Attachment and Help-Seeking Intent: The Mediating Roles of Psychological Distress and Perceived Social Support. *Journal of Counseling Psychology 52*, (3). doi:10.1037/0022-0167.52.3.347
- Wikipedia. (2012). List of social networking websites.
- Yaakobi, E., & Goldenberg, J. (2014). Social relationships and information dissemination in virtual social network systems: An attachment theory perspective. *Computers in Human Behavior, 38*, 127–135. doi:10.1016/j.chb.2014.05.025
- Young, L., Kolubinski, D. C., & Frings, D. (2020). Attachment style moderates the relationship between social media use and user mental health and wellbeing. *Heliyon, 6*, 1-7. doi:10.1016/j.heliyon.2020.e04056
- Zimet, G. D., Dahlem, N. W., Zimet, S. G., & Farley, G. K. (1988). The multidimensional scale of perceived social support. *J. Pers. Assess., 52*, 30-41. doi:10.1207/s15327752jpa5201_2